

اعراب دست روی دست نگذارند

با گذشت تقریباً سه ماه از جنگ ویرانگر غزه که منجر به کشته شدن بیش از ۲۱ هزار فلسطینی شده است، هیچ کشور عربی به صورت جداگانه یا جمعی، هنوز هیچ برنامه یا راهبردی را برای مدیریت پیامدهای این جنگ یا ایجاد مسیری برای حمایت از تشکیل کشور فلسطینی عنوان نکرده است. کشورهای عربی که تحت فشار افکار عمومی در حمایت مردم از فلسطین هستند و مراقبت کارزار نظامی اسرائیل را تأیید نکنند، به شدت نگران یک درگیری گسترده تر با حضور ایران و حزب الله لبنان هستند و سعی می کنند از چالش های دیپلماتیک و تفرقه برانگیز اجتناب کنند.

مطمناً حق با آنهاست. حفظ جان فلسطینی ها و جلوگیری از «انتقال جمعیت» فلسطینی ها باید در اولویت باشد، اما این اولویت نباید مانع از همکاری کشورهای منطقه در حمایت از فلسطینی ها شود. همچنین نباید آنها را از ادامه موفقیت های سال گذشته در کاهش تنش ها باز دارد. سال گذشته کاهش تنش بین عربستان سعودی و ایران، امارات و ترکیه، و عربستان سعودی، امارات، بحرین و مصر با قطر رخ داد. کشورهای منطقه امیدوار بودند که طرح آتش بس، دولت بایدن را برای اعمال محدودیت بر اسرائیل تحت فشار قرار دهد. به عنوان بخشی از این استراتژی، کشورهای عربی از بحث در مورد سناریوهای سیاسی یا امنیتی خودداری کرده اند و در عوض این بحث ها را به دولت بایدن واگذار کرده اند. این کشورها همچنین نخواستند که اقدامات نظامی اسرائیل را مشروع جلوه دهند و از حمایت مالی از تلاش های بازسازی خودداری کنند، بدون اینکه تضمین بگیرند که اسرائیل چرخه های بمباران را آغاز نخواهد کرد. آنها اعلام کرده اند که فقط با آتش بس ملاحظات مربوط به نقش خود را در روند پیچیده حل و فصل سیاسی بحران غزه آغاز می کنند. با این حال، این استراتژی مملو از خطراتی است که می تواند هر چشم انداز بالقوه صلح را به تأخیر بیندازد.

این یک اشتباه خطرناک است که فرض کنیم روند صلح به طور طبیعی از دل جنگ بیرون خواهد آمد. بدون برنامه ریزی و سرمایه گذاری جدی منطقه ای در غزه، یک نتیجه بالقوه که می تواند تحقق یابد، بی قانونی و خلأ سیاسی در فلسطین در کنار واقعیت تلخ قطعی، بیماری و مرگ است. اسرائیل به تنهایی مسئولیت این امر را بر عهده نمی گیرد و کشورهای عربی نیز مسئول خواهند بود. برای جلوگیری از ظهور این سناریو، سرمایه گذاری در دوره بعد از جنگ، باید از امروز آغاز شود. کشورهای حاشیه خلیج فارس باید وضعیت موجود را در نظر بگیرند؛ در حالی که دولت بایدن به تدریج اسرائیل را برای تغییر عملیات خود در غزه تحت فشار قرار می دهد، آتش بس هنوز قریب الوقوع نیست. مذاکرات گروگانگیری بین اسرائیل، قطر، حماس و آمریکا ادامه دارد، اما هیچ اطمینانی وجود ندارد که چنین روندی منجر به آتش بس شود. ترور اخیر صلاح العاروری، یکی از اعضای حماس در بیروت، خطرات منطقه ای گسترده تری را نشان می دهد که تنها در حال افزایش است. صرفاً به انتظار و اشتگتن نشستن تا زمانی که اسرائیل به هدف غیرممکن خود یعنی ریشه کن کردن حماس دست یابد نیز نتیجه ای نخواهد داشت.

دولت بایدن به تنهایی نمی تواند سناریوهای «روز بعد از جنگ» را در سالی حساس که انتخاباتی در آمریکا در پیش است که می تواند زمینه بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید را فراهم کند، مدیریت کند. هر چند آمریکا تنها قدرتی است که می تواند آتش بس و راه حل سیاسی را بر اسرائیل و فلسطینیان تحمیل کند. برای وادار کردن دولت بایدن به مهار اسرائیل - به ویژه در سال انتخابات ریاست جمهوری آمریکا - و همکاری در پیشبرد دیپلماسی خلاقانه و ماجراجویانه با همه رهبران فلسطینی که مردم فلسطین را نمایندگی می کنند، به تریق اراده سیاسی نیاز داریم.

شورای روابط خارجی، سال پرتنشی را داخل و خارج از آمریکا پیش بینی می کند. شورای روابط خارجی، اندیشکده ای آمریکایی است که در حوزه سیاست خارجی فعالیت می کند و بسیاری از کارشناسان و متخصصان آمریکایی روابط بین الملل، از جمله بسیاری از وزرای خارجه سابق این کشور عضوش هستند. این اندیشکده، به صورت سالانه «نظرخواهی اولویت های پیشگیرانه» را انجام می دهد که در آن، از کارشناسان سیاست خارجی می خواهد، ارزیابی خود را از احتمال تأثیر ۳۰ درگیری بالقوه ارائه کنند؛ درگیری هایی که ممکن است در سال ۲۰۲۴ ایجاد یا تشدید شوند. این بررسی، البته براساس نظرات کارشناسان آمریکایی انجام می شود و از این رو، نظرها منافع و دغدغه های آمریکایی در آن مشهود است. نتایج این نظرخواهی، به صورت طبقه بندی این درگیری های احتمالی، منتشر شده است.

در توضیحات منتشرشده به همراه گزارش این نظرخواهی، شورای روابط خارجی می نویسد: «برای اولین بار در طول تاریخ ۶۰ ساله اش، «نظرخواهی اولویت های پیشگیرانه» شورای روابط خارجی چنین دریافت کرده است که دغدغه های اول کارشناسان سیاست خارجی، نه تهدیدات خارجی نسبت به منافع ایالات متحده که احتمال تروریسم داخلی و خشونت های سیاسی در ایالات متحده است، به خصوص حول انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۴.»

▼ نظرخواهی اولویت های پیشگیرانه، از آغاز تا امروز

در گزارش نتایج امسال این نظرخواهی، مروری بر تحولات صحنه سیاست بین الملل از زمان شروع این نظرخواهی سالانه تا امروز شده است. در این مرور آمده است: وقتی نظرخواهی اولویت های پیشگیرانه در سال ۲۰۰۸ آغاز به کار کرد، ایالات متحده عمیقاً درگیر جنگ جهانی با ترور بود. به دنبال حملات تروریستی یازده سپتامبر، در شرایطی که تعداد بالایی از نیروهای مسلح ایالات متحده در افغانستان، عراق و دیگر نقاط جهان مستقر بودند، ایالات متحده چندان نمی تواند باز هم تعهدات نظامی بیشتری برای آن سوی آبها متقبل شود. از این رو، این نظرخواهی عمدتاً به این منظور ایجاد شد که به سیاست گذاران ایالات متحده، درباره منافع تهدیدآمیز بالقوه بی ثباتی و درگیری در آن سوی آبها هشدار دهد تا آن ها بتوانند اقدامات پیشگیرانه را در زمان درست انجام دهند و خطر مداخلات نظامی بیشتر را کاهش دهند.

منطق این نظرخواهی، به شکل کلی همچنان همان است اما فضای امنیت جهانی از سال ۲۰۰۸ تا امروز تغییرات شدیدی داشته است. تهدید تروریسم خارجی نسبت به قلمرو سرزمین ایالات متحده کاهش بسیاری داشته است اما دغدغه های دیگری پیش آمده اند. از میان این دغدغه ها، نگران کننده ترین مورد، خطر فزاینده درگیری مسلحانه با روسیه است؛ به خصوص از زمان آغاز جنگ در اوکراین در سال ۲۰۲۲ و نیز با چین، در نتیجه افزایش تنش در سراسر تنگه تایوان و در دریای چین جنوبی. دوازده ماه گذشته، شاهد این نیز بوده اند که در بسیاری مناطق، درگیری های خشونت آمیز راه بیفتد یا تشدید شود، مشخصاً در محدوده اسرائیل - فلسطین و نیز در سودان، منطقه «ساحل» در آفریقا، جمهوری دموکراتیک کنگو، میانمار و بین ارمنستان و آذربایجان بر سر ناگورنو-قره باغ. به طور خلاصه، روندی که از زمان پایان جنگ سرد در سراسر دنیا به سمت درگیری های مسلحانه «کمتر» بود، حالا دارد در جهت مخالف پیش می رود.

با این همه بحران های در جریان، قابل درک است که وقت و انرژی سیاست گذاران ایالات متحده مصرف مدیریت اتفاقات روزمره می شود و آن ها پهنای باند فکری محدودی برای فکرکردن به تهدیدات آینده علیه صلح و امنیت دارند، تا چه رسد به اینکه وقت و انرژی زیادی وقف دورکردن این تهدیدات کنند. در نتیجه اینکه آن ها توجه خود را کجا متمرکز می کنند، باید با دقت اولویت دهی شود و نظرخواهی سالانه اولویت های پیشگیرانه برای این طراحی شده است تا به آن ها کمک کند چنین کنند. هر سال، این نظرخواهی، از صدها کارشناس سیاست خارجی می خواهد ارزیابی خود را از احتمال و صدمه بالقوه ۳۰ نمونه احتمال مربوط به درگیری ها را ارائه کند؛ ۳۰ نمونه ای که در ۱۲ ماه پیش رو محتمل فرض شده اند. این نتایج سپس جمع می شوند و احتمالات در سه سطح اولویت نسبی برای اقدامات پیشگیرانه دسته بندی می شوند.

در سال های گذشته، تنها خطرات در آن سوی آبها یا خطراتی با منشأ خارجی نسبت به منافع ایالات متحده در این نظرخواهی ارزیابی می شدند؛ اما در طول فرایند تنظیم نظرخواهی ۲۰۲۴، سطح دغدغه های ابراز شده برای احتمالات مربوط به خشونت با انگیزه سیاسی داخل ایالات متحده، به خصوص حول انتخابات ریاست جمهوری پیش رو، بیشتر از آن بود که بتوان نادیده اش گرفت.

دامنه نظرخواهی امسال تغییر دیگری نداشته است. این نظرخواهی از کارشناسان نخواستند است روندهای

عکس: The New York Times

مروری بر نتایج گزارش سالانه «نظرخواهی او

بالا و پایین درگیری

نمونه دیگر از این قرارند: یکی تشدید درگیری اسرائیل - حماس و تبدیل آن به درگیری گسترده ای در منطقه و دیگری جهش در میزان مهاجرت به سمت مرز جنوب غربی ایالات متحده در نتیجه خشونت مجرمانه، فساد و مشکلات اقتصادی در آمریکای مرکزی و مکزیک است؛ به علاوه، درباره همه ۸ موردی که در سطح اول قرار گرفته اند چنین قضاوت شده است که به صورت بالقوه و اگر تحقق یابند، بسیار به منافع ایالات متحده آسیب خواهند زد.

▶ تنها دو مورد از ۳۰ موردی که در نظرخواهی سال ۲۰۲۴ بررسی شده اند، دارای احتمال کم ارزیابی شده اند و درباره هر دو، تأثیرگذاری احتمالی شان بر منافع ایالات متحده، زیاد ارزیابی شده است. این یک نشانه دیگر است از این حقیقت که اضطرابی فزاینده نسبت به مسیری که مسائل در دنیا طی می کنند، وجود دارد. این نمونه ها عبارتند از: تقابل مسلحانه در دریای چین جنوبی و درگیری بالقوه بر سر قدرت در مسکو در نتیجه نارضایتی نخبگان از مسیر جنگ با اوکراین. مورد دوم، یعنی مسئله جنگ قدرت در روسیه، نسبت به سال ۲۰۲۳ که در میان دغدغه ها، در سطح اول بود، یک پله پایین آمده است و برای سال ۲۰۲۴ در سطح دوم قرار گرفته است؛ اما چندین مورد دیگر در رتبه بندی بالا آمده اند. احتمال تشدید خشونت بین نیروهای امنیتی ترکیه و گروه های مسلح مختلف گرد، تجدید خصومت ها در یمن و درگیری های مسلحانه بین سربازان هندی و چینی در محدوده مرز مورد مناقشه شان در هیمالیا، همه از سطح سه به سطح دو آمده اند.

▶ نیمی از موارد سال ۲۰۲۴، در اولویت های سطح سه دیده شده اند، با شانس متوسط وقوع، اما با تأثیر کم روی منافع ایالات متحده؛ اما برای چندین نمونه در این دسته، این ارزیابی غافلگیرکننده است. ریسک فزاینده بی ثباتی سیاسی در پاکستان، کشوری که سلاح هسته ای دارد، از این جمله است. همچنین درگیری بالقوه بر سر منطقه مورد مناقشه کشمیر بین پاکستان و هند که آن هم یک قدرت مسلح به سلاح هسته ای است. می توان گفت احتمال فروپاشی که بر هائیتی، به عنوان کشوری نزدیک به ایالات متحده، سایه افکنده است نیز شایسته دغدغه بیشتری است. بالاخره، این هم قابل توجه است که تهدیدات بالقوه در تحولات افغانستان و کوزوو، دو کشور که زمانی برای ایالات متحده دارای اهمیت بالایی حساب می شدند، حالا اولویت های سطح سه هستند.

کلی را مانند گرمایش جهانی، تغییرات جمعیتی یا توسعه فناوری ارزیابی کنند. دلیلش این است که به سختی می شود اندازه گرفت چنین روندهایی چگونه می توانند در ۱۲ ماه پیش رو باعث وقوع درگیری در نقطه ای خاص شوند. این نظرخواهی تلاشی برای ارزیابی خطرات مربوط به اتفاقات متمایز دیگر از قبیل زلزله، وقایع شدید آب و هوایی، بحران های سلامت عمومی یا مرگ یک رهبر خاص که همگی می توانند باعث بی ثباتی سیاسی شوند، نکرده است. چنین اتفاقات تصادفی، ذاتاً در یک چارچوب زمانی کوتاه غیرقابل پیش بینی هستند.

این نظرخواهی در هر سال بیشتر از ۳۰ احتمال را هم بررسی نمی کند، با اینکه می توان تعداد بسیار دیگری را هم اضافه کرد اما به پاسخ دهنده ها فرصت داده می شود که دغدغه های دیگر مربوط به درگیری هایی را که به باورشان ارزش توجه دارد، ذکر کنند؛ پیشنهاداتی که با بیشترین تکرار مطرح شده باشند، در فهرست «دیگر دغدغه های ذکر شده» هستند.

در نهایت، این نتایج بازتاب نظرات کارشناسان در زمان انجام نظرخواهی در نوامبر ۲۰۲۳ هستند. دنیا پویاست و ارزیابی های خطرات ژئوپلیتیک باید مرتباً به روزسانی شوند تا بازتابی از شرایط در حال تغییر باشند. به همین دلیل، مرکز اقدامات پیشگیرانه در شورای روابط خارجی درگیری هایی که ادامه می یابند یا شروع می شوند را در نمودار تعاملی «رصد جهانی درگیری ها» که جایزه هم برده است، زیر نظر دارد و در وبسایت شورای روابط خارجی قابل دسترسی است.

▼ چند نکته در یافته های ۲۰۲۴

در بررسی نتایج این گزارش، شورای روابط خارجی نوشته است، نکات مهم را از نظرخواهی امسال برداشت کرده است:

- ▶ با فاصله، دغدغه اول، احتمال تروریسم داخلی و اقدام به خشونت سیاسی در ایالات متحده است؛ به خصوص حول انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۴.
- ▶ در ارزیابی این مسئله هم احتمال زیادی دیده شد و هم تأثیر زیادی و از این رو، در گزارش امسال ذکر شد.
- ▶ به طور کلی، سه مسئله در سطح اول قرار گرفته است که هم احتمال و هم تأثیرشان زیاد دیده شده است. این عدد از زمان آغاز به کار تنظیم این گزارش سالانه در سال ۲۰۰۸ بی سابقه بوده است. علاوه بر خشونت های مربوط به انتخابات در ایالات متحده، دو

COUNCIL ON
FOREIGN
RELATIONS

دوازده ماه گذشته، شاهد این بوده اند

که در بسیاری مناطق، درگیری های خشونت آمیز راه بیفتد یا تشدید شود...

به طور خلاصه، روندی که از زمان پایان جنگ سرد در سراسر دنیا به سمت درگیری های مسلحانه «کمتر» بود، حالا دارد در جهت مخالف پیش می رود